

Uitwerking van het onderdeel Monitoring (11) van de uitvoeringsagenda

1. Kader van de opdracht

In de opdracht aan de taakgroep is het volgende geformuleerd: “monitor de opbrengsten van de implementatie van passend onderwijs op stedelijk, wijk, bestuur en schoolniveau en formuleer daarvoor breed gedragen normen en indicatoren. Bij de uitwerking wordt aangesloten op de in de beide MO's reeds besproken “Eerste aanzet monitor in relatie met het waarderingskader Passend Onderwijs van de inspectie van het onderwijs” en wordt gebruik gemaakt van de Vensters Passend Onderwijs en waar mogelijk de onderwijs-jeugdmonitor van het NJI. De gemaakt keuzes worden door de taakgroep onderbouwd dan wel beargumenteerd.

2. Aanpak

In drie tot vier bijeenkomsten wordt gestreefd de opdracht uit te werken waarbij aangesloten wordt op de in de beide MO's reeds besproken notitie. In hoofdlijnen:

- Werkgroep: uitgangspunten t.b.v. kwalitatieve en kwantitatieve monitoring;
- Werkgroep: vanuit inspectiekader, de gestelde doelen in beide ondersteuningsplannen en bovengenoemde notitie komen tot voorstel van een beperkte set indicatoren;
- Input op de uitwerking van beide MO's van juli 2017
- Werkgroep: aanvulling/bijstelling en komen tot formuleren van het eindadvies (september 2017)

3. Uitgangspunten

De taakgroep heeft op basis van haar opdracht voorafgaand een aantal uitgangspunten t.b.v. kwalitatieve en kwantitatieve monitoring van gegevens op een rij gezet. In willekeurig volgorde:

- Gegevens die in het kader van de monitor Passend Onderwijs worden verzameld zijn betrouwbaar
- De monitor dient een onderdeel te zijn van het kwaliteitsbeleid van de Coöperatie Passend onderwijs
- De gegevens die in dit kader op een rij worden gezet zijn “harde gegevens” op basis waarvan betekenis kan worden gegeven in kwalitatieve zin;
- Ook oog hebben voor het verhaal achter de feiten. Dit is niet altijd niet meetbaar, maar wel merkbaar bij scholen en schoolbesturen;
- De gegevens uit de monitor krijgen pas waarde als zij de basis vormen voor een dialoog in zowel de Ledenraad als het Managementoverleg PO en VO op basis waarvan het huidige/lopende beleid kan worden bijgesteld of anderszins.
- De gegevens uit de Monitor kunnen worden vergeleken met andere samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs, zowel PO als VO. Op deze wijze kunnen de samenwerkingsverbanden tevens komen tot verdere onderbouwing van de streefdoelen/normen.
- De monitor bevat gegevens van beide samenwerkingsverbanden die gericht zijn op de extra ondersteuning aan leerlingen of leerlingen die dreigen uit te vallen.

- Uitgegaan wordt van gegevens die beschikbaar zijn vanuit de Vensters PO en VO Passend Onderwijs, de kijkglazen van DUO en de onderwijs/jeugdmonitor van het NJI.
- Mochten daarnaast gegevens van scholen dan wel schoolbesturen dienen te worden opgevraagd dan zal een afweging worden gemaakt van het nut en de noodzaak ervan, en worden voorgelegd aan beide MO's in hoeverre de gevraagde gegevens betrouwbaar/ eenduidig zijn en in hoeverre scholen op relatief eenvoudige wijze de gegevens –bij voorkeur digitaal- kunnen aanleveren.

4. Aanleiding monitor

Monitoring is opgenomen in het kwaliteitsbeleid van het samenwerkingsverband en daarmee een verplicht onderdeel van de ondersteuningsplannen van beide samenwerkingsverbanden.

Daarnaast houdt de inspectie van het onderwijs toezicht op de taakuitvoering van de samenwerkingsverbanden. In het nieuwe onderzoekskader¹² (2017) op het toezicht van zowel het PO als het VO zijn in het waarderingkader de normen voor het samenwerkingsverband passend onderwijs opgenomen.

Het samenwerkingsverband voert de aan hen opgedragen taken uit en realiseert een samenhangend geheel van ondersteuningsvoorzieningen binnen en tussen scholen zodanig dat leerlingen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doormaken en bij een extra ondersteuningsbehoefte een zo passend mogelijke plek kunnen krijgen, aldus het nieuwe waarderingkader. Tevens bevordert het samenwerkingsverband dat alle leerplichtige leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, ingeschreven staan bij een school en daadwerkelijk onderwijs volgen.

De samenwerkingsverbanden verantwoorden zich jaarlijks (w.o. inhoudelijk jaarverslag) aan de maatschappelijke partners over de gerealiseerde kwaliteit, de kwaliteitsverbetering en de daarmee samenhangende inzet van middelen en de kwaliteit van het onderwijs op het OPDC (m.n. geldt dit voor de SLA VO). Op basis van de conclusies uit deze zelfevaluatie werkt het samenwerkingsverband jaarlijks beargumenteerd, doelgericht aan verbeteractiviteiten. Voor de evaluatie van het gevoerde beleid verzamelt het samenwerkingsverband jaarlijks aan de hand van vastgestelde procedures en instrumenten de relevante gegevens.

Het nieuwe waarderingkader richt zich op de volgende indicatoren:

1. Onderwijsresultaten	Voor alle leerlingen in het samenwerkingsverband die extra ondersteuning nodig hebben is een passende onderwijsplek beschikbaar
2.1. Kwaliteitszorg en ambitie	Het samenwerkingsverband heeft vanuit zijn maatschappelijke opdracht doelen geformuleerd en verbetert de uitvoering van zijn taken op basis van regelmatige en systematische evaluatie van de realisatie van die doelen.
2.2 Kwaliteitscultuur	Het bestuur van het samenwerkingsverband kent een

¹ Onderzoekskader 2017 voor het toezicht op de voorschoolse educatie en het Primair Onderwijs, Inspectie van het onderwijs, 2017

² Onderzoekskader 2017 voor het toezicht op het Voortgezet Onderwijs, Inspectie van het onderwijs, 2017

	professionele kwaliteitscultuur en functioneert transparant en integer
2.3. Verantwoording en dialoog	Het bestuur van het samenwerkingsverband legt interen en extern toegankelijk en betrouwbaar verantwoording af over de doelen en resultaten en voert daarover actief een dialoog.
3. Financieel beheer 3.1 Continuïteit	Het samenwerkingsverband is financieel gezond en kan op korte en langere termijn voldoen aan zijn financiële verplichtingen
3.2. Doelmatigheid	Het samenwerkingsverband maakt efficiënt en effectief gebruik van de bekostiging
3.3. Rechtmatigheid	Het samenwerkingsverband verwerft en besteedt de bekostiging conform wet- en regelgeving.

In het waarderingskader is tevens het toezicht op het OPDC beschreven. Aangezien het OPDC als stedelijke voorziening onder de coöperatie Passend Onderwijs valt, is deze meegenomen in deze opzet. Uit het onderzoekskader van de inspectie is de taak van een OPDC als volgt aangegeven: “... het swv er zorg voor dat de leerlingen op het OPDC een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doorlopen” .

5. Doelen ondersteuningsplannen

Vanuit de huidige ondersteuningsplannen PO en VO zijn onderstaande doelen overgenomen. In de meeste onderdelen zijn meetbare doelen geformuleerd die gelegd kunnen worden naast de uitkomsten van de monitorgegevens op de verschillende indicatoren.

Doelen ondersteuningsplan PO

Onderdeel	Doel	Zwaartepunt
Basis op orde	Alle Almeerse scholen hebben een basisingang en een voldoende op de geselecteerde indicatoren gerelateerd aan ondersteuning en begeleiding.	2014-2018
Basisondersteuning	Alle Almeerse scholen voldoen aan de door het samenwerkingsverband omschreven niveau van basisondersteuning en kunnen in het verlengde daarvan een extra ondersteuningsarrangement verzorgen.	2014-2018
Wijkondersteuning	Elke wijk kan vormen van extra ondersteuning verzorgen hetzij per individuele school hetzij binnen een gezamenlijk arrangement onder verantwoordelijkheid van meerdere scholen (De scholen in de wijk nemen daarbij gezamenlijke zorgplicht op zich)	2016-2018
Dekkend aanbod	Het swv houdt het dekken de aanbod op peil zodat alle leerlingen binnen Almere het onderwijs kunnen volgen dan bij hen past.	2016-2018
Toeleiding	Maximaal 3% van de Almeerse leerlingen maakt gebruik van de extra ondersteuning binnen de stedelijke arrangementen.	2014-2018

Doelen ondersteuningsplan VO

Activiteiten	Doel	Periode
Onderwijskwaliteit	Alle Almeerse VO leerlingen behalen een diploma dan wel een certificaat. De VO scholen hebben een voldoende beoordeling op de indicator ondersteuning en begeleiding.	2014-2018
Basisondersteuning	Alle Almeerse VO scholen voldoen aan de omschreven basisondersteuning en kunnen in het verlengde daarvan extra ondersteuningsarrangementen verzorgen.	2014-2018
Doorontwikkeling ondersteuningsstructuur	Alle Almeerse VO scholen richten de ondersteuningsstructuur zodanig in dat in 2020 maximaal 3% van de leerlingen gebruik maakt van het VSO. In 2012 is dit 4,3%.	2014-2018
Dekkend aanbod	Het swv houdt een zodanig dekkend aanbod op peil zodat alle VO leerlingen binnen Almere het onderwijs kunnen volgen dat bij hen past.	2014-2018
Toeleiding	Jaarlijks worden er minimaal tussen de 25-30 leerlingen minder toegelid naar het VSO.	2014-2018

De monitor levert een bijdrage aan het beleid van het samenwerkingsverband door o.a. de stand van zaken op bovenstaande doelen in kaart te brengen en op basis van de uitkomsten een dialoog aan te gaan in de MO's en de ledenraad over m.n. de bevindingen en in hoeverre de doelen al dan niet dienen te worden bijgesteld.

Naast een aantal algemene gegevens die met name de beginsituatie van het samenwerkingsverband in kaart brengen, is bij de keuze voor indicatoren uitgegaan van zo'n beperkt mogelijke set aan indicatoren die een nauwe relatie met passend onderwijs en het inspectiekader hebben.

Bij de keuze van indicatoren zijn de volgende aspecten van kwaliteit zoals deze ook zijn terug te vinden in het inspectiekader voor de werkgroep leidend:

- Het swv heeft kennis van de leerlingpopulatie en haar ondersteuningsbehoeften
- Actueel beeld van de toewijzing van de extra ondersteuning die leerlingen nodig hebben en de plaatsing van deze leerlingen
- Toetsing van verzamelde informatie aan de vastgestelde doelen en normen. Het samenwerkingsverband realiseert de resultaten zoals omschreven in het ondersteuningsplan. In ondersteuningsplan zijn de gehanteerde procedures en uitgevoerde inspanning. Het samenwerkingsverband heeft de lokale context betrokken bij het benoemen van zijn doelen, waaronder het komen tot passende jeugdzorg-arrangementen, thuiszitters en schoolverzuim.
- De ondersteuningsprofielen van de deelnemende scholen.
- Het aantal opgestelde en in DUO gemelde OPP's extra ondersteuning per school per schooljaar (het zgn. "vinkje")

6. *Inhoud van de monitor*

Deze zal bestaan uit de volgende zes onderdelen (a t/m f):

- a. Algemeen
 - aantal leerlingen in Almere PO en VO
 - aantal scholen PO en VO
 - oordeel inspectie van de scholen PO en VO

b. Basisondersteuning

In de rapportage van de werkgroep 1-9 die in het kader van de uitvoeringsagenda is opgesteld is een onderdeel opgenomen omtrent de checklist basisondersteuning en de digitalisering ervan. Met behulp van de scan basisondersteuning wordt een beeld verkregen van de stand van zaken m.b.t. de basisondersteuning in het PO & het VO.

Daarnaast wordt vanuit de afzonderlijke inspectieverslagen van de scholen een overzicht samengesteld m.b.t. de beoordeling op de indicatoren van de ondersteuningsstructuur.

c. Thuiszitters

- aantal leerlingen die zijn geregistreerd als thuiszitter;
- aantal leerlingen die zijn ontheven van onderwijs (w.o. Zalm);
- koppeling naar de scholen van PO en VO;
- problematiek.

d. Extra ondersteuning in de verschillende arrangementen in zowel de stedelijke voorzieningen als de scholen voor PO en VO

- aantal leerlingen op een vso/sbo/so/gis/OPDC leerjaar 1&2;
- aantal leerlingen binnen de stedelijke voorzieningen extra ondersteuning met een onderwijs/jeugdarrangement (inclusief leerlingen waarvan de onderwijsbehoefte niet voorliggend is en toch de stedelijke voorzieningen een plek hebben);
- doorstroom SBO, SO, VSO, PRO naar resp PO&VO;
- deelnamepercentage SBO, SO, VSO;
- uitstroom binnen sector PO naar SBO/SO per school;
- aantal geregistreerde leerlingen in DUO met een OPP extra ondersteuning per school en per wijk;
- aantal leerlingen LWOO dan wel een Leerweg-arrangement (zoals afgesproken bij de opting out m.i.v. 1-10-2018);
- aantal pro-leerlingen;
- terugplaatsingen SBO, SO, VSO.

e. Voortijdig schoolverlaten

- aantal leerlingen die uitvallen per VO-school;
- aantal leerlingen die een diploma behalen;
- aantal leerlingen die een vervolgopleiding buiten Almere volgend die tevens wordt geboden in Almere.

f. *Nagaan van de effecten cq. tevredenheid*

Vanaf schooljaar 2017-2018 werken de samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs met een stadsdeelteams in het PO en één team specifiek gericht op het VO. De tevredenheid van deze werkwijze zal komend schooljaar zowel binnen de teams als binnen de scholen worden gemeten.

Om na te gaan in hoeverre deze werkwijze heeft geleid tot resultaten, wordt gebruik gemaakt van de wijze waarop Friedman³ (2005) verantwoording heeft uitgewerkt. Naast de resultaatverantwoording voor het geheel als samenwerkingsverband hanteren we tevens de prestatieverantwoording gericht op een specifieke doelgroep. Daarbij ligt de focus met name

³ Friedman, Mark. Trying Hard is not good enough, how to produce measurable improvements for customers and communities. Trafford Publishing.

op het aantonen in hoeverre een programma of werkwijze resultaten heeft opgeleverd. Drie type vragen zijn hierbij dan relevant:

- Hoeveel deden we?
- Hoe goed deden we dit?
- Is er iemand beter van geworden? (tevens het uiteindelijke resultaat).

Schematisch ziet het er als volgt uit:

	Kwantiteit	Kwaliteit
Inspanning	Hoe veel hebbe we gedaan?	Hoe goed hebben we dit gedaan?
Effect	#	%

Is iemand er beter van geworden?

Daarnaast wordt de tevredenheid van ouders in een tweetal situaties is kaart gebracht:

- In het kader van de onderwijs/jeugdarrangementen binnen de stedelijke voorzieningen extra ondersteuning;
- In het kader van een toelaatbaarheidsoverleg (TLO).

7. Presentatie

De nadruk bij de presentatie van de gegevens op bovenstaande indicatoren ligt voornamelijk op het niveau van het samenwerkingsverband en de stadsdelen cq. de 10 wijken waarin Passend Onderwijs haar werkzaamheden verricht.

Voorafgaand aan de dialoog in de MO's en de Ledenraad zal een analyse ter duiding van de verzamelde gegevens plaatsvinden en wordt deze afgezet tegen de doelen die in beide ondersteuningsplannen zijn geformuleerd. De voorkeur gaat uit deze analyse in samenspraak met een vertegenwoordiging vanuit de schoolbesturen samen te stellen.

8. Bronnen

Als bronnen zal het samenwerkingsverband (PO & VO) gebruik maken van

- Vensters Passend Onderwijs (PO & VO);
- Kijkglazen (DUO) voor PO & VO;
- NJI monitor Onderwijs&Jeugd;
- Inspectiegegevens van de scholen;
- Gegevens die de stedelijke voorzieningen aanleveren aan de gemeente in het kader van de onderwijs-jeugdarrangementen;
- Gegevens die specifiek worden opgevraagd van de scholen (w.o. het aantal OPP's extra ondersteuning).

9. *Advies vanuit de werkgroep*

De adviezen zijn door de werkgroep geformuleerd mede op basis van de huidige situatie na bespreking van het concept in beide MO's:

- Sluit bij de duiding van de resultaten –ook in het kader van de PDCA cyclus- daar waar mogelijk aan bij de doelen van het ondersteuningsplannen van beide samenwerkingsverbanden;
- Neem het waarderingskader samenwerkingsverband passend onderwijs van de inspectie van het onderwijs als uitgangspunt bij de uitwerking van de monitor en ga op basis daarvan uit van een beperkte set aan indicatoren (Friedman);
- Stel voor de duiding van de uitkomsten een werkgroep samen vanuit een vertegenwoordiging van de schoolbesturen;
- Leg de uitkomsten plus de duiding ervan voor aan zowel het uitvoeringsoverleg PO als het MO VO, de ledenraad en de OPR, en voer daar m.n. de dialoog om het beleid aan te passen cq. te continueren;
- Ga daarnaast na op welke wijze de kwaliteit van de verschillende arrangementen extra ondersteuning worden gemonitord;
- Breng het melden van OPP's extra ondersteuning bij DUO door zowel de PO als de VO-scholen expliciet onder de aandacht;
- Betrek de uitkomsten van de monitor ook bij de doelmatigheid van de inzet middelen.

Almere, oktober 2017

Werkgroep Monitoring

Dick Hattenberg (trekker, Passend Onderwijs Almere)
Chrit Biesmans (Eduvier, VSO)
Laura van der Heide (ASG, SBO)
Riejet van Til (ASG, basisonderwijs)